

André Gide

Pastoral Senfoni

Türkçesi: Alev Er

Roman

BİRİNCİ DEFTER

10 Şubat 189

Üç gündür kesilmeyen kar yüzünden yollar kapalı. On beş yıldır ayda iki kez ayine gitmeyi alışkanlık edindiğim R'ye gidemedim. Bu sabah La Brévine'deki şapelde sadece otuz kişi vardı dini görevini yerine getiren.

Ben de bu zorunlu kapanmanın yarattığı boş zamandan istifade geçmişe dönecek, Gertrude'la ilgilenmeye nasıl götürüldüğümü anlatacağım.

Gecenin karanlığından sadece tapıp sevmek için çıkarıldığımı sandığım bu sofu ruhun nasıl şekillenip geliştiğine ilişkin her şeyi yazmayı düşünüyorum burada. Bana bunu ödev olarak veren Tanrı'ya şükürler olsun.

İki buçuk yıl önce Chaux-de-Fonds'dan yukarı çıkarken tanımadığım küçük bir kız yanıma geldi; tam yedi kilometre öteye, ölmek üzere olan yaşlı bir kadının yanına götürmek istiyordu beni telaşla. Atı henüz çözmemiştim; çocuğu hemen arabaya bindirdim, yanıma da fener aldım, çünkü gece yarısından önce dönemeyeceğimi düşünüyordum.

Bütün nahiye çevresini avucumun içi gibi bildiğimi sanırdım; Saudraie çiftliğini geçtikten sonra kızcağız beni hiç bilmediğim bir yola soktu. Ama iki kilometre kadar ilerleyince soldaki o küçük gizemli gölü yine de tanıdım; gençken birkaç kez paten yapmaya gitmiştim. On beş yıldır hiç gelme-

miş, pastör olarak hiç çağrılmamıştım buralara; nerede diye sorsalar söyleyemedim, ki düşüncelerimden de sanırım tam o sırada koştum; çünkü akşamın bu pembeli yaldızlı büyüünde burayı daha önce rüyamda görmüş olmalıydım.

Yol uzaklaşp giden akarsu boyunca ilerliyor, orman bir yerde sona eriyor, ardından bir turba bataklığı uzanıyordu. Kesinlikle hiç gelmemiştim daha önce buraya.

Güneş batmak üzereydi, karanlıkta epeydir yürüyorduk ki genç rehberim karanlıkta çatısından menevişlenip sonra gökyüzünün yaldızında sararan incecik bir duman yükseliyor olmasa kimse oturmuyor gibi görünen bir tepenin yamacındaki kulübeyi gösterdi parmağıyla. Atı yakında bir elma ağacına bağlayıp yaşlı kadının az önce can verdiği karanlık odaya dalan kızın peşinden gittim.

Karşımdaki tablonun vahameti, yaşadığımız anın sessiz görkemi içimi ürpertmişti. Henüz genç denebilecek bir kadın diz çökmüştü yatağın yanına. Ölen kadının torunu sandığım ama aslında hizmetçisi olan küçük kız isli bir mum yaktı, sonra yatağın ayakucunda kımıldamadan beklemeye koyuldu.

Yol boyu sohbet etmeye çalışmış, ama ağzından üç dört kelimeden fazla bir şey alamamıştım.

Diz çökmüş kadın doğruldu. O da sandığım gibi yakını değil komşusu, dostuydu ölen kadının, hizmetçi kız hanımının elinin ayağının tutmaz olduğunu görüp onu çağırınca ölüyü bekleme işini üstlenmişti. Hiç çekmeden öldü yaşlı kadın, dedi bana. Cenaze törenini, ölüyü gömme işlerini birlikte hallettik. Bu ücre yörede hep olduğu gibi her konuda karar vermek her zaman bana düşerdi. İtiraf etmeliyim ki sefaleti her halinden belli olsa da bu evi sadece yakın komşuya, çocuk yaştaki hizmetçiye emanet etmek biraz canımı sıkıyordu. Ama bu viranenin bir köşesine hazine saklanmış

olması ihtimali de varmış gibi de görünmüyordu açıkçası... Hem ne yapabildim ki? Yine de yaşlı kadının varisi var mıydı diye sormadan edemedim.

Bunun üzerine komşu kadın mumu ocağın yakınında bir yere doğru tuttu ve ocağın orada iki buklüm uyuyor görünen belli belirsiz birini ancak o zaman seçebildim; yüzü, neredeyse tümüyle, yoğun bir saç yığını altına gizlenmişti.

“Bu kör kız, hizmetçinin dediğine bakılırsa yeğeniymiş, aileden bir bu kalmış anlaşılan. Bir düşkünler evine yerleştirmek lazım, aksi takdirde başına neler gelir bilemem.”

Geleceğine böyle ulu orta kızın önünde karar verildiğini işitmek beni incitti, bu kaba sözlerin onu üzmüş olacağını düşünüp ben de üzüldüm, kaygılandım.

“Uyandırmayın n’olur,” dedim usulca, komşu kadının hiç değilse daha alçak sesle konuşmasını sağlamak için.

“Of, uyuduğunu sanmam, ama geri zekâlı bir kızdır, ne konuşur, ne de deneni anlar. Sabahtan beri şu odadayım, yerinden kıpırdamadı bile. Önce sağır sandım, ama hizmetçi kıza göre değilmiş, yaşlı kadın sağır olduğu ve onunla konuşmadığı için böyleymiş; çok uzun zamandır yeme içme dışında ağzını bile açmamış.”

“Kaç yaşındadır?”

“On beş var sanırım! Bunun dışında benim bilgim de sizinkinden fazla değil...”

Bu zavallı terk edilmiş kızcağızın bakımını üstlenme fikri hemen o an gelmedi aklıma; ama duamı ettikten –daha doğrusu yatağın ayakucunda komşu kadınla hizmetçinin arasında onlar gibi diz çökerek ettiğim duadan sonra– Tanrı’nın bunu önüme bir tür zorunluluk olarak koyduğunu, bundan kaçınmanın alçakça olacağını hissettim aniden. Doğrulup kalktığımda kızı aynı akşam yanımda eve götürmeye karar vermiştim bile; sonra ne yapacağımı, onu kime emanet

edeceğimi aklıma bile getirmeden. Yaşlı kadının uyuyor gibi duran yüzünü, cimri birinin içinden bir şey kaçmasın diye ipini sıkı sıkıya çektiği para kesesine benzeyen içeri doğru büzülmüş dudaklarını seyrettim bir an. Sonra kör kıza doğru dönüp komşu kadına da söyledim ne yapmak istediğimi.

“Yarın cenazeyi almaya geldiklerinde burada olmaması daha iyi,” dedi. “Her şey hallolmuş oldu böylece.”

Bazen eğlence olsun diye uydurulan o boş karşı çıkışlar olmayınca ne kolay halloluyordu her şey. Çocukluktan beri şunu ya da bunu yapmak istediğimizde, “Yapamaz ki zaten!” lafı çevremizde tekrarlanıp durduğundan kim bilir ne engeller çıkartılmıştır karşımıza...

Kör kız gönülsüzce kabullendi götürülüşünü. Yüz hatları düzgündü, hatta güzel bile denebilirdi ama tümüyle ifade-sizdi. Odanın köşesinde, tavan arasına çıkan merdiven altında yatıp durduğu saman yığınının üstündeki örtüyü çekip aldım.

Komşu kadın kibarlık etti, kızı o örtüyle sararken bana yardımcı oldu; çünkü gece hava pırıl pırıl ama bayağı serindi; arabanın içindeki feneri yakıp hareket ettim; büzülerek bana yaslanmış bu et yığını paketinin içinde bir hayat olduğunu ancak tenime ilettiği o belli belirsiz sıcaklığından anlıyordum. Yol boyunca hep şunu düşündüm: Uyuyor mu? Nasıl karanlık bir uyku acaba? Uyanık haliyle bu uyku arasında ne fark var? Bu donuk bedenim sahibi, bu duvarlar arasına sıkışmış ruh benim lutûf ve merhamet ışığının gelip ona dokunmasını bekliyor kuşkusuz Tanrım! İzin verecek misin sevgimin onu bu korkunç gece karanlığından kurtarmasına?..